

Investeren in het verdienvermogen van Nederland

Zwolle

18 maart 2014

Hoe groei te benaderen?

- Lineaire modellen
  - Kansrijke markten, sectoren, technologieën
- Erg populair
  - Veel landen prioriteren graag
  - Zijn wel politiek aantrekkelijk
  - Zijn zichtbaarder op de korte termijn
- Maar:
  - Nergens goede onderbouwing

Steeds problematischer

- Lange termijn altijd breuken
  - Apple, Facebook groter dan maakindustrie
  - Financiële crisis
- Past steeds minder
  - Steeds snellere productcirculatie
    - Nokia
  - Steeds kortere periode marktleider
    - Duur van marktleiderschap gehalveerd sinds 1970
  - Landen steeds meer gekoppeld: complexiteit neemt toe

Systemeoptiek: responsiviteit

- Adaptief
  - Decentralisatie, variëteit
    - Breedtestrategie
- Veerkrachtig
  - Buffers en brandgangen
    - Redundantie, modulariteit
- Proactief
  - Beloning op vernieuwing en experimenteren
    - Zoals Aziatisch ontwikkelingsmodel

Drie niveaus

- Macro-economisch
  - Doel: stabiliteit door monetair en begrotingsbeleid
  - Perspectief: cyclus (korte termijn)
- Markten
  - Doel: efficiency
  - Perspectief: middellange termijn
- Infrastructuur/capabilities: langetermijn
  - Human capital, instituties, fysieke infrastructuur
  - Perspectief: decennia

Over- en onderschatting

- Macro-economisch
  - Overschat in betekenis op lange termijn
  - Weinig invloed: Brussel en Frankfurt
- Markten
  - Voor een belangrijk deel al geregeld
  - Hervormingen arbeidsmarkt overschat
- Infrastructuur
  - Belangrijkste bepaler verdienvermogen, maar onderschat
  - Juist hier hebben natiestaten speelruimte

Opgave : bij Nederland passende innovatiestrategie

- Standaardbeeld:
  - Van R&D via productie en marketing naar verkoop
  - Innovatie komt nu overal vandaan
    - Alle elementen uit de keten, iedereen, elders
    - FD-gazellen: 93 van de 100 kon u ook bedacht hebben
- Vaak is R&D ook niet apart georganiseerd
  - Diensten zijn anders georganiseerd

Kernopdracht: kenniscirculatie

- Naast kennisproductie ook van belang
  - Kennisabsorptie
    - Goed opnemen kennis zelfs belangrijker dan productie
      - Geldt breed, en zeker voor kleine landen
      - Voorbeeld: Noorwegen
  - Kennisverbindingen
- *Van kenniseconomie naar lerende economie*
  - Gaat om koppelingen en vermogen ergens snel op in te kunnen spelen

Absorptie: Onderwijs 1

- Kwaliteit blijft achter
  - 46% basisscholen voldoet aan alle kwaliteitscriteria; mbo 10%; v.o. 20% lessen door onbevoegden
  - Leraren deprofessionaliseren
  - Breuk in sociaal contract

Onderwijs 2

- Niet strategisch benaderd
  - Van emanciperende naar economische functie
    - Zweden, Duitsland, Polen, Zwitserland, UK, Vlaanderen
    - DK: doel is 60% ho; Du 10% bbp in kennis (NI: 7,2%)
  - Visie op onderwijsinhoud ontbreekt
    - 21st century skills
    - Nodig: structuur
  - Geïsoleerd
    - Weinig tegenmacht
    - Weinig interactie: baan voor het leven

Onderwijs 3: en dus ..

- Excellent onderwijs voor iedereen
  - Niet selectie maar talentmanagement
  - Organiseren als moderne dienstverlening
    - Kan snel gaan met moderne ICT
  - Verminderen onderscheid cognitief/vaardigheden
- Impulsen voor systematische innovatie
  - Geen samenhang in innovatie
    - Vgl gezondheidszorg

Absorptie 2: arbeidsorganisaties

- Werken en leren steeds minder te (onder)scheiden
  - Verdwijnen van de middenklasse
- NL veel ruimte voor werknemers
  - Al blijven mensen lang zitten
  - Geen stelsel van levenslang leren of deeltijdonderwijs
- SZ en arbeidsmarkt hierop richten
  - Niet banen maar mensen beschermen
    - Algemene leerrechten
    - Decentralisatie CAO's

Verbinden 1

- Tweewegverkeer
  - Kennisinstellingen regionale rol
    - Van school en onderzoeksinstituut naar regionale kenniscentra (tweewegverkeer)
    - Grotere rol bij innovatie en opleidingen
  - Kennisinstellingen worden conglomeren

Verbindingen 2: regio's

- Veel kansen liggen op regionaal niveau
  - Nog landelijke instrumenten, maar hoe lang nog?
    - Voorbij regionale development boards
    - Regionale investeringsmaatschappijen, cao's, curricula
  - Kracht van regio's
    - Convening power
    - Inspelen en katalyseren
      - Hoe organiseer je een responsieve gemeente
      - Geen simpele strijd om subsidies
      - Netwerkontwikkeling, professionalisering
  - Les 1: Heterogeniteit
  - Les 2: Publieke belangen een plaats geven
    - Meer dan strijd om subsidie
  - Les 3: Geen blauwdrukken maar 'building on your strenghts'

Governance

- Governance van lerende economie goed organiseren
- Nederland gefragmenteerd
  - Oude polder
    - Vooral met de verdelende kant van de economie
  - Nieuwe polder (topsectoren)
    - Niet transparant en onevenwichtig

Intelligence

- Niet alleen: hier en nu
  - Niet verder op spoor KiK
- Dus: breder en dieper
  - Ook een kapitaalrekening nodig
- Meer mesoeconomische analyses
  - Vergelijk Australische Productivity Commission
    - Productiviteit
    - Sectorale innovatieanalyses

Samengevat

- Responsiviteit
- Breed innovatiebegrip
- Kenniscirculatie/verbinding
- Verschil maken met infrastructuur
- Governance moderniseren